

Status	Datum vergadering Gedeputeerde Staten	Eindtermijn
Openbaar	12 december 2023	n.v.t.

Onderwerp

Uitwerking ruimtelijke strategie asielopvang

Advies

1. Vast te stellen de GS-brief aan Provinciale Staten over de uitwerking van de ruimtelijke strategie asielopvang.
2. Vast te stellen de publiekssamenvatting over de GS-brief Uitwerking van de ruimtelijke strategie asielopvang.

Besluit GS

Vastgesteld met een machtiging voor de portefeuillehouder om:

- in beide brieven te benoemen dat het om een maatschappelijke functie gaat en niet om een woonfunctie;
- in beide brieven op te nemen dat de mogelijkheid bestaat om ook een andere ondergrens af te spreken/meer maatwerk te leveren waarbij dan wel gekeken moet worden wat o.m. de ondergrens voor realisatie vanuit het COA is;
- in de brieven op te nemen dat na de afgesproken periode afgesproken wordt dat de locatie dan kan worden gebruikt voor woningbouw (los van de opvang van asielzoekers) of dat wordt afgesproken dat na de periode de locatie weer terugkomt in de oorspronkelijke staat;

Bijlagen

1. GS brief aan PS Uitwerking Ruimtelijke Strategie Asielopvang;
2. GS brief aan de Zuid-Hollandse veiligheidsregio's over de provinciale ruimtelijke strategie ten behoeve van de realisatie van asielopvang, d.d. 27 juni 2023.

1 Toelichting voor het College

Voorgeschiedenis

Op 14 maart 2023 is door Gedeputeerde Staten (GS) gesproken over de primaire inrichting van het asioldossier binnen de Provincie Zuid-Holland. In deze vergadering is besloten om een ondersteuningsaanbod te doen aan de Zuid-Hollandse regionale regietafels (RRT's) Rotterdam Rijnmond, Haaglanden, Zuid-Holland Zuid en de op deze opgave samenwerkende woonregio's Holland Rijnland en Midden-Holland, onder voorwaarde van concrete planvorming. Daarnaast is intern capaciteit toegevoegd voor ondersteuning van de realisatie van de asielopgave. Op 27 juni is door GS gesproken over de uitwerking van de ruimtelijke strategie van de provincie ten aanzien van asielopvang. In dit GS voorstel nemen wij u mee in de verdere uitwerking van deze ruimtelijke strategie asielopvang.

Op 10 oktober jl. heeft de Tweede Kamer ingestemd met het wetsvoorstel 'Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen', kortweg 'Spreidingswet'. Bij de stemmingen over het wetsvoorstel is ook een amendement aangenomen, dat voorziet om de verdeelsleutel niet alleen op basis van inwoneraantal te baseren, maar ook de sociaaleconomische status van gemeenten mee te nemen. De plenaire behandeling van het wetsvoorstel door de Eerste Kamer vindt onder voorbehoud plaats op 18 of 19 december 2023.

Op 10 november jl. is de capaciteitsbehoefte asielopvang per 1 januari 2025 bekend gemaakt. De landelijke opgave wordt verdeeld onder de provincies, op basis van de aan de landelijke regietafel vastgestelde verdeelsleutel. Voor Zuid-Holland ligt de nieuwe opgave per 1 januari 2025 op 26.290 plekken (per 1 januari 2024 is dit 19.097). Aan de provinciale regietafel (PRT) van 26 januari 2023 is afgesproken om, vooruitlopend op de Spreidingswet, 10.000 plekken te realiseren. De regio's zijn gevraagd een regioplan op te stellen, om inzichtelijk te maken hoe zij gaan voorzien in regionale capaciteit voor asielopvang en wat zij hiervoor nodig hebben. Gezien de urgentie van de opgave en het aantal benodigde plekken is het, ook als we ons niet committeren aan de totale opgave, belangrijk om binnen de provincie Zuid-Holland de realisatie van extra asielopvangplekken te intensiveren. De afgelopen periode is gewerkt aan de verdere uitwerking van de ruimtelijke strategie. In dit stuk zullen we hierop ingaan.

Vanuit diverse RRT's en gemeenten zijn vragen gesteld over het provinciaal ruimtelijk beleid en op welke manier de provincie planologisch meewerkt. Eerder is door GS een brief gestuurd aan de Zuid-Hollandse regio's, om het provinciaal ruimtelijk beleid toe te lichten en welke ruimte wij bieden als provincie gezien de grootte van de opgave in onze provincie, zie bijlage. Afgelopen maanden zijn wij verdergegaan met de acties van de provincie die in deze brief stonden. Met bijgevoegde brief willen we de Provinciale Staten (PS) over deze acties informeren.

Voor de PRT van 9 oktober jl. hebben de Zuid-Hollandse regio's hun (concept) regioplannen aangeleverd. Deze plannen waren nog niet concreet genoeg om ruimtelijk te kunnen beoordelen (zo werden er vaak geen locaties genoemd). Een deel van de plekken (soms gaat het om een uitbreiding van een bestaande locatie) is niet op korte termijn gerealiseerd. Ook tellen de regioplannen momenteel (gezamenlijk) niet op tot de gevraagde aantallen. Er ligt daarom nog een grote opgave voor Zuid-Holland.

In de eerdere brief over de ruimtelijke strategie asielopvang is vastgesteld dat gemeenten gebruik kunnen maken van maatwerk. Gemeenten mogen in relatief beperkte mate afwijken van de instructieregels (Artikel 7.86 afwijkingmogelijkheid - balansregeling). De planadviseurs van de provincie toetsen of de gemeente hiermee geen onevenredige afbreuk doet aan de betreffende instructieregels. Als de gemeente te ruim omgaat met deze mogelijkheid, staat de weg van bezwaar en beroep open voor de provincie.

Voor grotere locaties die niet passen binnen het provinciaal ruimtelijk beleid is voorgesteld, mits ruimtelijk aanvaardbaar, te kijken naar de mogelijkheid om ontheffing van de Omgevingsverordening te verlenen (artikel 7.82 (ontheffingsbevoegdheid GS). Een ontheffing is een besluit waarbij in een concreet geval een uitzondering wordt gemaakt van de juridische regels. Grotere locaties zijn voor minimaal vijf jaar beschikbaar (liefst langer) en hebben beschikking over minimaal 500 opvangplekken. Binnen BSD is bij uitzondering een lager aantal bespreekbaar als daar technische redenen voor zijn zoals de veiligheid of inrichtingskosten. Deze grotere opvanglocaties zijn nodig om aan de opgave te kunnen voldoen.

Ontheffing dient aangevraagd te worden door de gemeente. GS nemen een besluit op het verzoek van de gemeente door de ontheffing te verlenen of te weigeren. Conform de hierover gemaakt Protocol afspraken tussen PS en GS, informeren GS de dag na het GS besluit de betreffende Statencommissie over dit voornemen om ontheffing te verlenen. Indien bespreking wordt gevraagd dan volgt deze bespreking in de eerstvolgende Statencommissie. Indien geen bespreking wordt gevraagd dan wordt het GS besluit aan de betreffende gemeente toegezonden.

Voorgesteld wordt om PS te informeren over de stand van zaken m.b.t. asielopvang en de ruimtelijke strategie en de noodzaak om in bepaalde gevallen ontheffing te verlenen.

Financieel en fiscaal kader

Totaalbedrag excl. BTW	: € 0,00
Programma	: Ambitie 6 - Sterke steden en dorpen in Zuid-Holland
Financiële risico's	: Er zijn geen financiële risico's.

Juridisch kader

De stand van zaken van de Spreidingswet is in de inleiding toegelicht. Deze staat op de agenda om in de Eerste Kamer te worden behandeld. Als de wet wordt goedgekeurd, zal deze vermoedelijk later in 2024 of per 1 januari 2025 in werking treden. Op basis van artikel 108, derde lid van de Gemeentewet, en artikel 105, derde lid van de Provinciewet is het uitgangspunt van het wetsvoorstel reële compensatie van de extra kosten als gevolg van de activiteiten ten behoeve van het mogelijk maken van asielopvangvoorzieningen.

2 Voorafgaande besluitvorming

Over het dwingend instrumentarium asielopvang is reeds in juni, oktober en november 2022, januari, maart en juni 2023 gesproken door Gedeputeerde Staten.

3 Proces

De Spreidingswet is nog niet in werking getreden. De beoogde ingangsdatum van de wet was 1 februari 2023. Als de wet wordt goedgekeurd, zal deze vermoedelijk later in 2024 of per 1 januari

2025 in werking treden. Gezien de urgentie en het zeer beperkte aantal asielopvangplekken in onze provincie wordt vooruitlopend op de inwerkingtreding van de wet wel al een ruimtelijke strategie op dit vlak ontwikkeld. Deze strategie is in juni 2023 na vaststelling door GS gedeeld met de voorzitters van de RRT's. De verdere uitwerking van deze strategie wordt na vaststelling door GS gedeeld met PS.

4 Participatie en rolneming

Er is veelvuldig afstemming met de betrokken ministeries van J&V en BZK alsmede met de uitvoeringspartners zoals het COA en leden van de PRT en RRT's.

5 Communicatiestrategie

Gezien de onduidelijkheden in het wetsvoorstel en het moment waarop de wet in werking zal treden, heeft nog geen afstemming plaatsgevonden over de communicatiestrategie.